

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	VII
TEŞEKKÜR.....	IX
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XXI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM DÜRÜSTLÜK KURALI VE HAKKIN KÖTÜYE KULLANILMASI YASAĞI HAKKINDA GENEL BİLGİLER

I. DÜRÜSTLÜK KURALI.....	7
A. Hukuk Sistemlerinde Dürüstlük Kuralı.....	9
1. Roma Hukuku.....	9
2. Fransız Hukuku.....	13
3. Alman Hukuku.....	15
4. İsviçre-Türk Hukuku.....	17
B. Dürüstlük Kuralının Uygulama Alanı.....	19
C. Dürüstlük Kuralının İşlevleri.....	20
1. Hakların Kullanımı ve Borçların İfasını Somutlaştırma İşlevi.....	21

2. Hukuk Kurallarını Yorumlama ve Tamamlama İşlevi.....	21
a. Hukuk Kurallarının Yorumlanması.....	21
b. Hukuk Kurallarında Boşlukların Doldurulması.....	24
3. Hukuki İşlemleri Yorumlama ve Tamamlama İşlevi.....	26
a. Güven Teorisi	27
b. Sözleşmelerin Yorumlanması	30
c. Sözleşmelerdeki Boşlukların Doldurulması	34
4. Koruma Yükümlülüklerini Somutlaştırma İşlevi.....	35
5. Sözleşmeleri Uyarlama İşlevi.....	37
a. Uyarlamanın Hukuki Temeli	39
b. Sözleşmenin Uyarlanması veya Feshi İçin Aranılan Koşullar.....	43
D. Dürüstlük Kuralının Benzer Kavramlar İle İlişkileri	48
1. Dürüstlük Kuralı İle Ahlak Kuralı İlişkisi.....	48
2. Dürüstlük Kuralı İle İyiniyet İlişkisi	51
3. Dürüstlük Kuralı ile Adalet İlişkisi.....	53
4. Dürüstlük Kuralı ile Örf Adet Kuralı İlişkisi.....	56
II. HAKKIN KÖTÜYE KULLANILMASI YASAĞI.....	57
A. Hak ve Kötüye Kullanma Kavramları	57
B. Hukuk Sistemlerinde Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı.....	61
1. Roma Hukuku.....	61
2. Fransız Hukuku	64
3. Alman Hukuku	68
4. İsviçre – Türk Hukuku.....	70
C. Hakkın Kötüye Kullanılmasının Tespiti.....	72
1. Sübjektif Görüş (Zarar Verme Niyeti Görüşü)	73
2. Objektif Görüş (Dürüstlük Kuralına Aykırılık Görüşü).....	73
3. Sosyal Amaç Görüşü.....	74
4. Görüşlerin Değerlendirilmesi	76
D. Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağının Düzeltici İşlevi ve Bu İşlevin Somutlaştırılması.....	80

1. Hakkı Kullanmak İçin Yeterli (Meşru) Menfaatin Yokluğu . 84	
a. Objektif Menfaat Yokluğu..... 84	
b. Menfaatler Arasında Orantısızlık.....85	
c. Hakkın Özenli Kullanılması İlkesine Aykırılık..... 87	
2. Çelişkili Davranma 88	
a. Hakkın İleri Sürülme Zamanı ve Etkisizleşme 90	
b. Şekle Aykırılığın İleri Sürülmesi 92	
3. Dürüst Olmayan Yoldan Elde Edilen Hakkın Kullanılması. 96	
4. İleri Derecede Yetersizleşmiş Bir Kurala Dayanan Hakkın Kullanılması.....98	
E. Hakkın Kötüye Kullanılmasının Benzer Kavramlar İle İlişkileri..... 99	
1. Hakkın Kötüye Kullanılması İle Hakkın Sınırlarının Aşılması (Haksız Davranma) 99	
2. Hakkın Kötüye Kullanılması İle Kanuna Karşı Hile 99	
3. Hakkın Kötüye Kullanılması ile Muvazaa 102	
III. DÜRÜSTLÜK KURALI VE HAKKIN KÖTÜYE KULLANILMASI İLİŞKİSİ 102	
IV. DEĞERLENDİRME..... 107	

İKİNCİ BÖLÜM

FESİH HAKKININ KULLANILMASINDA DÜRÜSTLÜK KURALI VE HAKKIN KÖTÜYE KULLANILMASI YASAĞININ İŞLEVLERİ

I. GENEL OLARAK FESİH HAKKI..... 113	
A. Fesih Hakkının Ortaya Çıkma Nedeni ve Türleri 113	
1. Olağan Fesih Hakkı 115	
2. Derhal Fesih Hakkı..... 120	
B. Fesih Beyanının Özellikleri..... 123	

1. Yenilik Doğurucu Niteliği.....	123
2. Sebebe Bağlı Olup Olmaması.....	126
3. Şarta veya Süreye Bağlanması	128
C. Beyanın Şekli.....	131
II. OLAĞAN FESİH HAKKININ SINIRLANDIRILMASI İÇİN KULLANILAN SİSTEMLER.....	137
A. İş Sözleşmesinde Fesih Hakkının Sınırlandırılması İhtiyacı	137
1. İş Sözleşmesinde İstikrar	140
2. Hassas Dengenin Korunması.....	143
3. Taraflar Arasındaki Güven İlişkisi.....	146
B. Hakkın Kötüye Kullanılması Sistemi	148
1. Hakkın Kötüye Kullanıldığıнын Tespitine İlişkin İzlenen Yöntemler	149
a. Türk Hukuku - Genel Hükümlerle Sınırlama	149
b. İsviçre Hukuku – Kötüniyetli Hallerin Kanun Koyucu Tarafından Belirlenmesi.....	155
2. Hakkın Kötüye Kullanılması Sistemiyle Temel Hak ve Özgürlüklerin Korunması.....	160
a. Genel Olarak.....	162
b. Devletin Pozitif Yükümlülükler Kapsamında Sorumluluğu.....	163
c. Yatay Etki Doktrini	165
(1) Doğrudan Yatay Etki	165
(2) Dolaylı Yatay Etki	167
(3) Yatay Etkiyi Reddeden Görüş.....	171
d. Anayasal İlkelerin İş İlişkisinde Dolaylı Yatay Etkisi	172
(1) Eşitlik İlkesi - Eşit Davranma Borcu	172
(2) Ölçülülük İlkesi – Dürüstlük Kuralı	179
3. Kötüye Kullanımın Somutlaştırılması.....	188
a. Kişisel Özellikler Nedeniyle İş Sözleşmesinin Feshi.....	189
(1) İş Sözleşmesinin Intuitus Personae Niteliği	189
(2) Ayrımcılık Yasağı.....	194
(3) Feshe Sebep Olamayacak Kişisel Özellikler	199

(i) Cinsiyet ve Cinsiyete Bağlı Sebepler ile Aile Yükümlülükleri.....	200
(ii) İnanç veya Politik Görüş.....	203
(iii) Sağlık Durumu, Hastalık veya Engellilik	204
(iv) Yaş ve Emeklilik.....	208
(v) Irk ve Etnik Köken	215
b. Temel Hak ve Özgürlüklerin Kullanılması	
Nedeniyle İş Sözleşmesinin Feshi	215
(1) Sözleşme Özgürlüğü ve Girişim Özgürlüğü	216
(2) Çalışma Hakkı	218
(3) Özel Hayatın Gizliliği Hakkı.....	221
(i) İşçinin Giyimi ve Dış Görünüşü ile Bir Başka İşçi İle İlişki Kurması Nedenine Dayanan Fesihler	223
(ii) Kişisel Verilerin İşlenmesi veya Elektronik Gözetleme Nedeniyle Elde Edilen Verilere Dayanan Fesihler.....	225
(4) Sendikal Özgürlükler.....	235
(5) Düşünce ve İfade Özgürlüğü	240
(i) Politik, Dini Görüş, Düşünce Açıklaması veya Eleştiri Nedenine Dayanan Fesihler	241
(ii) İfşa (Bilgi Uçurma, Whistleblowing) Nedenine Dayanan Fesihler	246
(6) Hak Arama Özgürlüğü.....	253
(i) Mevcut veya Doğması Beklenen Bir Alacağın Yahut Hakkın Talebine Dayanan Fesihler.....	257
(ii) İşçinin Şikayeti Yahut İdari Makamlara Başvurması veya Dava Açması Nedenine Dayanan Fesihler.....	260
c. İşçiyi Cezalandırmak veya Sözleşmeyi Feshetmek Amacıyla Yapılan Çalışma Koşulu Değişiklikleri ve Değişiklik Feshi	262
d. Deneme Süresi İçinde Yapılan Fesih.....	270
e. İşçinin Feshi	272
C. İş Güvencesi Sistemi	275
1. Genel Olarak.....	275

2. İş Güvencesinin Kapsamı ve Dürüstlük Kuralı.....	280
a. Otuz İşçi Koşulunda Hakkın Kötüye Kullanılması İddiası.....	281
b. Altı Aylık Kıdem Koşulunda Hakkın Kötüye Kullanılması İddiası.....	289
3. Feshin Geçerliliği İçin Aranılan Koşullar ve Dürüstlük Kuralı.....	292
a. Belirli Hususların Feshe Konu Edilmemesi.....	292
b. Geçerli Sebebin Varlığı.....	295
(1) Geçerli Sebep Kavramı.....	295
(2) İşçinin Yetersizliği veya Davranışlarından Kaynaklanan Sebepler.....	299
(i) İşçinin Yetersizliği.....	299
(ii) İşçinin Davranışları.....	302
(3) İşletmenin, İşyerinin ve İşin Gerekerinden Kaynaklanan Sebepler.....	307
c. Feshin Geçerlilik Değerlendirilmesinde Dikkate Alınan İlke ve Kriterler.....	312
(1) Son Çare İlkesi (Ultima Ratio).....	313
(2) Olumsuz Öngörü İlkesi.....	323
(3) Menfaatlerin Tartılması.....	325
(4) Keyfilik, Ölçülülük, Tutarlılık Denetimleri.....	328
(5) Objektif Seçim Kriterleri (Sosyal Seçim).....	332
d. Feshin Usule Uygunluğu.....	336
4. Toplu İşçi Çıkarma.....	338
III. DERHAL (BİLDİRİMSİZ) FESİH HAKKININ SINIRLANDIRILMASI.....	340
A. Derhal Fesih Hakkının Kötüye Kullanılıp Kullanılmayacağı Sorunu.....	342
1. İş Hukukunda Haklı Neden Kavramı ve Beklenilmezlik Kriteri.....	342
2. Ahlaka ve İyi Niyete Uymayan Haller Kavramı ve Dürüstlük Kuralı ile İlişkisi.....	346

3. İş Kanunlarında Kazuistik Yöntemle Sayılan Haklı Nedenler ve Dürüstlük Kuralı ile İlişkisi.....	348
4. Haksız Fesih İle Fesih Hakkının Kötüye Kullanılması İlişkisi.....	351
B. İşverenin Derhal Fesih Hakkının Kötüye Kullanılması Bakımından Bazı Hallerin İncelenmesi.....	354
1. Derhal Fesihle Eşit Davranma Borcuna Aykırılık.....	354
2. İşçinin Devamsızlığı.....	358
3. İşçinin Otuz Günlük Ücret Tutarını Aşan Zarar Vermesi...	363
4. Kanun Dışı Grev Nedeniyle Yapılan Fesihler	364
C. İşçinin Derhal Fesih Hakkının Kötüye Kullanılması Bakımından Bazı Hallerin İncelenmesi.....	367
1. Derhal Fesihle Haklı Nedenlerin İleri Sürülmesi.....	367
2. 1475 Sayılı İş Kanunu'nun Yürürlükteki 14. Maddesi Uyarınca Kıdem Tazminatına Hak Kazandıran Nedenlerin İleri Sürülmesi Yoluyla İşverenin Feshinin Engellenmesi.....	373
3. Fesihden Sonra Başka İşveren Yanında Çalışmaya Devam Etme	379
IV. DEĞERLENDİRME.....	382

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
FESİHTE DÜRÜSTLÜK KURALINA
AYKIRILIK VE HAKKIN KÖTÜYE
KULLANILMASININ HUKUKİ
SONUÇLARI

I. GENEL OLARAK	387
II. FESİH SONUCU GEÇERSİZLİK VE SUI GENERIS YAPTIRIMLAR	389
A. Feshin Geçersizliğinde Kesin Hükümsüzlük Yaptırımının Uygulanabilirliği	391

1. Türk Hukukunda Geçersiz ve Haksız Feshin Hukuki Rejimi.....	391
a. “Feshin Geçersizliği” Kavramı.....	391
b. Haksız Feshin Geçerli Feshe Dönüştürülmesi.....	397
2. Kesin Hükümsüzlük Yaptırımının Uygulanmasına İhtiyaç Duyulan Bir Alan Olarak Temel Hakların İhlali.....	401
a. Sendikal Nedene Dayalı İşe İade Davası.....	401
b. İşyeri Sendika Temsilcilerinin İş Sözleşmesinin Feshindeki Özel Düzenleme.....	403
c. Sendikal Neden Dışındaki Hallerde Temel Hak ve Özgürlüklerin Korunması – Farklı Ülke Uygulamaları.....	406
(1) Fransız Hukuku	406
(2) İsviçre Hukuku.....	408
(3) Alman Hukuku	411
3. Ara Değerlendirme.....	412
B. İşe İade Davasında Dürüstlük Kuralı Denetimi	415
1. “Samimiyet” Kavramı	417
2. Dava Sürecinde İşverenin İşe Daveti	418
3. Davanın Kabulü Sonucunda İşçinin İşe Başvurusu.....	423
4. Başvuru Üzerine İşverenin İşe Daveti.....	427
5. Dava Sürecinde İşyerinin Kapatılması.....	432
C. Belirli Süreli İş Sözleşmesinin Sona Ermesinde Dürüstlük Kuralı Denetimi.....	433
1. Belirli Süreli İş Sözleşmelerinde Kanun Koyucunun Öngördüğü Şartlar ve Şartların Niteliğine Dair Görüşler... ..	433
2. Belirsiz Süreli Sayılma Yaptırımını.....	438
3. Belirsiz Süreli Sayılma Yaptırımının İşveren Tarafından İleri Sürülmesi veya Yargıcın Re’sen İncelemesi	442
a. Yargıcın Re’sen Değerlendirme Yapmasının veya İşverence Geçersizliğin İleri Sürülmesinin Sınırı - Normun Koruma Amacı.....	443
b. Geçersizliği İleri Süren İşverenin Çelişkili Davranma Yasağı ile Engellenmesi.....	447

D. Fesih Hakkının Etkisizleşmesi.....	450
1. Olağan Fesih Hakkının Etkisizleşmesi.....	451
2. Derhal Fesih Hakkının Etkisizleşmesi.....	453
III. TAZMİNAT YAPTIRIMLARI.....	457
A. KÖTÜNİYET TAZMİNATI.....	457
1. Tazminatın Hukuki Niteliği.....	457
2. İş Kanunu Dışında Kötüniyet Tazminatı Niteliğindeki Diğer Düzenlemeler.....	460
a. Deniz İş Kanunu Kapsamındaki Düzenleme	460
b. Türk Borçlar Kanunu Kapsamındaki Düzenleme.....	461
3. Kötüniyet Tazminatında İspat	462
4. Kötüniyet Tazminatının Feshe Bağlı Diğer Taleplerle İlişkisi.....	469
a. Kötüniyet Tazminatı İle İş Güvencesi Tazminatı.....	469
b. Kötüniyet Tazminatı İle İhbar Tazminatı	473
c. Kötüniyet Tazminatı İle Haksız Fesih Tazminatı	474
d. Kötüniyet Tazminatı ile Cezai Şart.....	478
B. AYRIMCILIK TAZMİNATI.....	482
1. Tazminatın Hukuki Niteliği.....	482
2. Ayrımcı Davranışın İspatı	485
3. Ayrımcılık Tazminatı ile Kötüniyet Tazminatı İlişkisi	489
C. SENDİKAL TAZMİNAT	490
1. Sendikal İşe İade Davası ve Sendikal Tazminat Taleplerinde İspat.....	491
2. Sendikal Tazminat ile Kötüniyet Tazminatı İlişkisi	494
3. Sendikal Tazminat ile Ayrımcılık Tazminatı İlişkisi.....	495
D. MADDİ VE MANEVİ TAZMİNAT	496
IV. DEĞERLENDİRME.....	497
SONUÇ	501
KAYNAKÇA	505